



La dura ombra de Ceuta i Melilla

Els regnes d'Espanya i del Marroc tenen una relació geogràfica obligada que la història sol resoldre de manera traumàtica. A més de Ceuta i Melilla i del conflicte pesquer, les xalanes, el haixix i la venda d'armes creen una xarxa de complicats interessos.

Ceuta i Melilla són part del territori marroquí. L'opinió pública d'aquell país, la premsa, el govern i, sobretot, el monarca ho tenen clar i ho manifesten tantes vegades com ho consideren necessari. De fet, les declaracions de Hassan tenen molt a veure amb les negociacions que en cada moment tinga en procés. Són un instrument perfecte per pressionar el govern espanyol on més li dol. En els dies de festa patriòtica, Hassan i els seus ministres llancen un crít de reivindicació que enfervoreix el poble i apaga altres protestes més immediates com les que denuncien les condicions de treball o la falta de drets polítics. Ceuta, con-

quistada pels portuguesos i després, sota Felip II, part del regne d'Espanya, i Melilla, conquistada directament pels castellans, tenen més de 500 anys d'història lligada al nord de l'estret de Gibraltar però els marroquins, els àrabs o els berbers, no han deixat mai de reivindicar-les com a seues. El govern espanyol coneix el fet i la diplomàcia ha de fer jocs malabars per tractar l'assumpte. Un informe de l'exèrcit confirma que davant una hipotètica invasió no hi hauria forma de resistir i caldria reaccio-

nar amb un desembarcament en una altra zona del Marroc per contrarrestar l'avanç i intentar negociar. De moment, però, l'amenaça militar és llunyana. Hassan es conforma a demanar una "clàusula de reflexió" sobre la sobirania dels dos enclavaments que els espa-



Les allaus de xalanes que intenten passar l'estret són un argument de Hassan. Li permeten forçar les inversions espanyoles al Marroc.

nyols ajornen, però no rebutgen, i a permetre, en silenci, que els il·legals òmpliguen els suburbis de les dues ciutats. La part més fosca del contenciós és el grup anomenat Veintiuno de Agosto, una organització estranya que, de tant en tant i contra el silenci oficial, reivindica atemptats amb bomba a Ceuta. Diu que lluita per la incorporació de la ciutat al Marroc, però ningú, oficialment, no en vol dir res.

Al costat de Ceuta i Melilla, que de fa un any són autònomes tot i que no tenen poder legislatiu, per

a alegria de Hassan, el conflicte amb la pesca és l'altre punt candent de les relacions hispano-marroquines. El banc pesquer del Sàhara és un dels més rics del món i una zona de treball tradicional dels pescadors canaris, andalusos i valencians. L'exèrcit de Hassan

ARXIU / EFE

se n'ha apoderat contra tot dret internacional però ha aconseguit fer valdre la seua posició i forçar la Unió Europea a negociar les quotes de pesca i la incorporació de personal marroquí en els vaixells europeus. La negociació va contra totes les lleis internacionals ja que mentre es decideix la sobirania del Sàhara (vegeu p. 32) ha de ser l'ONU qui regule l'explotació de les seues riqueses

naturals. Però la llei no serveix de res si un estat de la UE, l'espanyol, està disposat a accedir a la negociació. La raó, una vegada més, és Ceuta i Melilla. Hassan ha deixat veure més d'una vegada que quan tanque el front sud, el Sàhara, pressionarà més fort el front nord.

Però a més dels tractats de pesca i el contenciós de Ceuta i Melilla, les relacions entre els dos regnes —al monarca alauita, li agrada molt repetir que es considera germà del rei Joan Carles—, tenen altres punts clau que les marquen profunda-

ment. Les patrulleres marroquines, per exemple, que vigilen els pescadors espanyols han estat fabricades a l'estat espanyol; i és que el Marroc és el principal client de les fàbriques d'armes de l'estat. Sense aquest mercat, la situació de les fàbriques, la gran majoria de capital públic, seria delicada. Moltes d'aquestes armes van ser utilitzades en la guerra contra els saharis i la gran majoria han estat comprades amb els crèdits FAD (Fons d'Ajuda al Desenvolupament) en una clara desviació de la intenció d'aquests diners. El 1993, Intermón va denunciar aquest fet després d'estudiar els informes oficials. La reacció del govern del PSOE va ser negar a Intermón l'accés a la documentació perquè poguera fer un altre informe l'any següent.

La colonització econòmica.

Les armes no són l'única relació comercial entre els dos regnes. L'any 1995, més de 600 empreses de l'estat espanyol tenien interessos al Marroc. Les facilitats que dona el règim marroquí i la mà d'obra barata i sense cap legislació laboral són els atractius. A canvi només s'ha de proporcionar un percentatge, entre el 3% i el 5% de l'accionariat, a la família reial. El Banc Central Hispano i el Banc Exterior han fet grans inversions en el Marroc i han comprat participacions en els bancs d'aquell país. L'estat espanyol és ara, després del francès, el segon inversor estranger en aquell país i en els darrers anys la seua presència és la que més ha crescut. Al costat de la presència econòmica, es tracta de consolidar una presència cultural, amb els centres Cervantes i els col·legis espanyols, a Tetuan, Rabat o Casablanca, però són sobretot les televisions, que arriben sense cap problema a la zona del nord, la de l'antic protectorat espanyol, les més eficaces en aquest treball.

La imatge que la televisió dona és un dels esperons que animen els milers de joves que cada any intenten travessar l'estret de manera il·legal amb les xalanes, les famoses *pateres*. Aquest flux humà, molt difós pels mitjans de comunicació, és un altre dels arguments



ARXIU / EFE

Les patrulleres marroquines que vigilen els pescadors espanyols han estat fabricades a l'estat espanyol.

que utilitza Hassan per demanar més inversions europees. Malgrat aquesta imatge, la presència de marroquins a l'estat espanyol és encara petita. L'any 92, i segons dades dels serveis d'informació marroquins, només hi havia 90.000 marroquins, al costat dels 720.000 que residien a França. Per als marroquins, Espanya encara és, fonamentalment, una terra de pas.

El que sí que s'hi queda és bona part del haixix que es conrea a les terres del Rif i que, ara per ara, és la principal font de subsistència de milers de berbers. Al voltant de 45.000 hectàrees d'aquesta zona muntanyosa del nord del Marroc

están destinades al conreu del cannabis i almenys 200.000 agricultors s'hi dediquen. Es la major producció del món. Les vendes, que segons un informe de l'Observatori Geopolític de les Drogues enviat a la UE se situen en uns mínims de 2.000 milions de dòlars, s'han convertit en la primera font de divises del país. Les plantacions són oficialment il·legals però facilíssimes de detectar i molt productives. Hassan, en teoria les persegueix i Europa, en teoria, les condemna, però totes dues parts saben que sense els diners del haixix el Marroc no podria encarar el deute extern.

Complicada però inevitable, la relació a les dues parts de l'estret de Gibraltar està marcada sempre per les dues cares, l'oficial i la real. Els ciutadans espanyols són benvinguts al Marroc, especialment si són turistes o inversors. Els periodistes, però, sobretot si són curiosos, ho tenen més complicat. I els mateixos turistes encara recorden l'atemptat del 25 d'agost del 1994 quan dos visitants van ser abatuts a trets en l'hotel Atlas-Asni de Marràqueix. El règim trobà immediatament dos culpables i els executà. però el dubte continua.

El rei Hassan qualifica Joan Carles I, de germà. El monarca alauita no reconeix un altre interlocutor que el borbó i deixa en un segon lloc el president del govern.

J. Sebastià